

ЗВО «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра естрадно-вокального мистецтва

ЕЛЕМЕНТАРНА ТЕОРІЯ МУЗИКИ
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань **02 «Культура і мистецтво»**
Спеціальність **025 «Музичне мистецтво»**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітньо професійна програма **Естрадний спів**

Статус дисципліни **базова (обов'язкова)**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Івано-Франківськ
ЗВО «Університет Короля Данила»
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри естрадно-вокального мистецтва.

Протокол № 2 від 30.08 2022 р.

Розробник:

Полякова Ірина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцентка кафедри естрадно-вокального мистецтва

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОП, кандидат мистецтвознавства

Лідія КУРБАНОВА

Контактний телефон викладача	099 347 3242
e-mail	iryna.poliakova@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра естрадно-вокального мистецтва
Посилання на сайт	https://ukd.tdu.ua

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми
навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми
2020-2021	31.08.2020	№ 1		
2021-2022	06.09.2021	№ 2		
2022-2023	30.08.2022	№ 2		

ВСТУП

У системі професійної підготовки музикантів важливу роль відіграє комплекс музично-теоретичних дисциплін, який становить цілісну систему знань про розвиток та еволюцію музичного мистецтва.

Досягнення високого рівня підготовки майбутнього спеціаліста набагато ускладнюється за відсутності відповідних музично-теоретичних знань, умінь і навичок, необхідного рівня фахової компетентності, які визначають професіоналізм музиканта. Підготовка висококваліфікованих естрадних виконавців, які мають всебічну музично-виконавську, вокально-хорову, музично-теоретичну та методичну підготовку здійснюється у процесі навчання на музичних факультетах мистецьких вузів.

Курс «Елементарна теорія музики» поряд з іншими музично-теоретичними дисциплінами спрямований на виховання та навчання висококваліфікованих виконавців-естрадників і педагогів. Він займає чільне місце серед музично-теоретичних дисциплін і є науково-практичним підґрунтям для подальшого вивчення таких предметів як історії західноєвропейської, української та сучасної музики; гармонії, поліфонії, аналізу музичних творів тощо.

Анотація змісту та основні розділи дисципліни «Елементарна теорія музики» містить у собі дві самостійних але взаємопов'язаних дисципліни – музичну грамоту та основи теорії музики, які споріднені з основною дисципліною для музикантів – сольфеджіо. Ці дисципліни музично-теоретичного циклу є фундаментальними дисциплінами, вважаються базою, на якій будується подальше вивчення усіх спеціальних предметів, які вивчаються на музичних та мистецьких факультетах у вищих навчальних закладах.

Навчальний план з курсу «Елементарна теорія музики» складений з урахуванням різних рівнів довузівської освіти з метою вдосконалення музично-теоретичної підготовки студентів. В основу методики планування навчального матеріалу покладений підхід циклічного та послідовного вивчення зазначених тем. Таким чином, студент має можливість вивчати основні теми курсу не лише послідовно з тривалими зупинками на кожній з них, а й циклічно, повертаючись до вивченого раніше на новому якісному рівні пізнання та практичних навичок. Завдяки такому підходу у студента складається цілісний комплекс знань, усі частини якого взаємопов'язані, а не ізольовані, як при тривалому та скрупульозному вивченні кожної з них. Запропонована методична ідея відповідає фундаментальному положенню педагогіки, як перехід від простого до складного. Даний навчальний курс спрямований на накопичення й удосконалення музично-теоретичних знань та умінь студентів, а також на їх інтелектуально-естетичний та емоційно-психологічний розвиток.

Структура дисципліни складається з відповідних форм навчальних занять: практичні заняття, консультації з предмету та індивідуальна практична самостійна підготовка.

Мета навчальної дисципліни: ознайомити студентів з елементами музичної мови та їх взаємодії на основі метроритму, ладотональності та музичної форми, а саме: дати студентам систему знань та навичок, необхідних для розуміння основних засобів музичної виразності; дати студентам необхідні знання щодо музики як мистецтва і мелодії як головного засобу музичної виразності; опанування цілісного наукового знання про музику, зокрема, про устрій форми, жанрів та засобів вираження художнього змісту в музичному творі; формування навичок самостійного теоретичного аналізу музичних явищ будь-якого походження, складу, змісту; створення умов щодо постійного накопичення й удосконалення музично-теоретичних знань; розширити музичний кругозір, збагатити загальнокультурний рівень студентів; сприяти розвитку професійних навичок, свідомому відношенню до тексту музичних творів; генерування інтелектуально-естетичних уявлень та емоційно-психологічного розвитку, що визначають професіоналізм майбутнього спеціаліста; стимулювання готовності до використання знань про музичне мистецтво відповідно до потреб виконавської або педагогічної практики.

Завдання: надати студентам музичних факультетів науково-теоретичну і методичну базу, що дозволила б їм емоційно-усвідомлено сприймати музику; надати систему знань та навичок, необхідних для розуміння основних засобів музичної виразності; сформувані у студентів елементарні музично-технічні навички, необхідні як під час вивчення курсу, так і в подальшому музичному розвитку; допомогти опанувати основними засобами музичної виразності (спочатку в ізольованому виді, а потім у їх взаємозв'язках); підготувати до практичних робіт в курсі сольфеджіо, гармонії, аналізу музичних творів; навчити використовувати отримані навички в процесі написання власних композицій, аранжування чи музикування тощо.

Предмет: це перший систематичний курс у циклі музично-теоретичних дисциплін, який забезпечує студенту умови для подальшого музичного розвитку; це сходинка до розуміння та усвідомлення музичного мистецтва. Змістом курсу теорії музики є вивчення основ засобів музичної виразності – «ритм і метр», «лад», «тональності», «гами», «інтервали», «акорди», «фактура», «форма», «жанр», «стиль» тощо. Вивчення навчального курсу передбачає виклад теоретичного матеріалу з обов'язковим практичним опрацюванням і закріпленням основних тем. Тому у процесі вивчення курсу «Елементарна теорія музики» поєднані теорія і практичні навички на основі принципів доступності, цілеспрямованості та послідовності навчання. Курс вивчається протягом **одного року** (двох семестрів) та розділений на чотири змістових модулі. Тематика першого семестру взаємопов'язана з тематикою другого,

зміцнює, удосконалює його з поступовими ускладненням матеріалу та контрольних завдань. Така побудова курсу дає змогу викладати матеріал у порядку зростання складності основних тем на кожному етапі навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- основні принципи звукоутворення;
- нотне письмо;
- літерне позначення звуків;
- енгармонічну заміну звуків;
- основні засоби музичної виразності;
- значення мелодії та її будову;
- лади: мажор і мінор та народні лади;
- тональності квінтового кола та ключові знаки тональностей;
- метро-ритмічну організацію музики;
- прості і складні інтервали поза ладом і в ладі;
- акорди (тризвуки, септакорди) поза ладом і в ладі;
- типи тональних співвідношень, модуляції та відхилення;
- ладову альтерацію та хроматичну гаму;
- мелізми та їх розшифровку;
- транспонування та способи транспонування;
- основні музичні темпи та терміни;
- характерні особливості окремих виражальних засобів, жанрів і музичних стилів.

Вміти: – визначати ладо-функціональний розвиток музичного твору: (тональний план, структуру і функції акордів, типи відхилень та модуляцій, каденції тощо);

- аналізувати просту мелодію розуміти її структуру;
- визначати структуру акорду та його розташування;
- будувати та визначати три види мажору та мінору;
- будувати та визначати лади народної музики;
- знаходити паралельні, одноіменні, енгармонічно рівні тональності;
- визначати тональність наданого музичного фрагменту;
- визначати розмір у наданих нотних прикладах та виконувати групування нот в тактах згідно заданого розміру;
- будувати (письмово та на фортепіано) всі прості інтервали з оберненнями;
- визначати у нотному тексті прості та складені інтервали;
- будувати та визначати у нотному тексті тритони та характерні інтервали з розв'язанням;
- будувати від заданого звуку тризвуки, септакорди та вміти визначати їх у нотних прикладах;

- будувати від звуку та в ладі тризвуки з оберненнями, домінантсептакорд з оберненнями та розв'язанням, ввідні септакорди та септакорд II ступеня з розв'язанням;
- будувати акордові послідовності на основі заданої цифровки;
- визначити тональності першого ступеня спорідненості;
- письмово транспонувати мелодію;
- уміння розрізняти типи фактури, визначати музичну форму, класифікувати жанр та стиль у музичних творах;
- бути спроможними, орієнтуючись в окремих виразових засобах, об'єднувати їх у єдину комплексну систему, що відповідає художньо-естетичним законам епохи, нормам розвитку і специфіці конкретних жанрів й стилів
- аналізувати, будувати та осмислювати логіку ладових, ладо-тональних, інтервальних, акордових та інших музичних явищ;

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курси	1		
Семестри	1, 2		
Кількість кредитів ECTS	4		
Аудиторні навчальні заняття	Практичні	<i>Стац.</i>	<i>Заочн.</i>
		56 год.	12 год.
Самостійна робота		94 год.	120 год.
Форми підсумкового контролю	Залік (1 семестр), екзамен (2семестр)	30 год.	

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Попередні дисципліни (пререквізити)	Наступні дисципліни (постреквізити)
Сольфеджіо	Сольфеджіо

Фортепіано	Історії музики
	Гармонія
	Фортепіано
	Хорове диригування
	Сольний естрадний спів
	Український музичний фольклор
	Естрадний вокальний ансамбль

ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ,

яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни згідно стандарту вищої освіти за спеціальністю 025 «музичне мистецтво» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (затвердженого наказом МОН України № 707 від 24.05.2019 року)

<i>КОД КОМПЕТЕНТНОСТІ</i>	<i>НАЗВА КОМПЕТЕНТНОСТІ</i>	<i>РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ</i>
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії, музичної літератури, музичної педагогіки та виконавства.	РН 4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту. РН 8. Демонструвати володіння музично-

ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	PH12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.	PH15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.	
СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.	
СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.	

ПОЛІТИКА КУРСУ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Основною формою проведення занять є пара (дві академічні години).

Поряд із викладенням нового матеріалу обов'язковими складовими заняття є опитування і слухання музики.

Опитування, як правило, проводиться на кожному практичному занятті, але з метою повторення залучаються матеріали попередніх трем, що сприяє організації і стимулюванню самостійної роботи студентів. Форми опитування можуть бути різноманітними. Це й контроль за виконанням домашніх завдань, закріплення матеріалу попереднього заняття тощо.

Рівень засвоєння програмового матеріалу курсу оцінюється за 5-бальною системою на підставі результатів усного опитування, аудиторних контрольних робі, засвоєння практичного матеріалу та наявності практичних вмінь і навичок, а також тестів з окремих тем курсу. Пропущені практичні заняття або відробки незадовільного засвоєння навчального матеріалу проводяться викладачем згідно з графіком відробок пропущених або незарахованих практичних занять, який затверджується на засіданні кафедри на початку навчального року і проводяться щотижня.

ПОВЕДІНКА В АУДИТОРІЇ

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту Університету, Положення про Фаховий коледж та Положення про систему внутрішнього розпорядку. Кожен студент має виявляти наполегливість, старанність, зацікавлення, дискувати, ставити запитання викладачеві і під час практичних занять. Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися одне до одного, бути зваженими, уважними та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

На початку вивчення курсу викладач знайомить студентів з основними пунктами Положення про академічну доброчесність, відповідно до якого і здійснюється навчальний процес.

Під час виконання письмових контрольних завдань недопустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).

ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ

Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів відповідно до «Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів» розглядає та вирішує перший проректор або проректор з навчальної роботи на підставі заяви студента або подання декана.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання – це методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності. На заняттях необхідно використовувати наступні методи навчання:

- **Словесні** методи (розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, робота з першоджерелами);
- **наочні** (наочно-слуховий, наочно-виражальний);
- метод **спостереження**;
- метод **порівняння**;
- метод **музичного узагальнення**;
- **проблемно-пошуковий** метод, який ґрунтується на самостійному музичному мисленні, вирішенні проблемно-пошукових ситуацій тощо;
- метод **ідеальних типів** (за К. Юнгом і М. Вебером);
- метод **створення культурного контексту** за системою художнього виховання Б. Яворського та ін.;
- метод **творчих завдань**, які об'єднують всі елементи музичного

знання в єдиний процес;

- метод *синхронного та діахронічного аналізу* музичних творів (паралелі з іншими видами мистецтва в контексті «стилю епохи») тощо;
- методи *контролю* (самоконтролю, взаємоконтролю), *корекції* (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контрольні заходи.

Функція контрольних заходів полягає у перевірці та закріпленні учнями набутих знань та навичок. Контрольні заходи розподіляються на поточні, так звані тематичні опитування, підсумкові, які здійснюються наприкінці семестру або навчального року та випускний іспит.

Матеріал для контрольних заходів викладач добирає самостійно або використовує наявну навчально-методичну літературу.

Рекомендується проводити поточні та підсумкові контрольні заходи у наступних формах:

- письмові контрольні роботи;
- письмова або усна характеристика музично-теоретичного аналізу творів з репертуару студентів за фахом;
- творча письмова робота ;
- тестування;
- усне опитування;
- залік або випускний іспит.

До основних методів контролю належать:

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з тем, які будуть вивчатися.
2. **Поточний контроль** знань здійснюється під час практичних занять по запланованих основних темах та виконання студентом самостійної роботи з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру на заліку, а також після закінчення курсу на іспиті.

Отже, найбільш оптимальними видами діагностики та контролю знань студентів з навчальної дисципліни є:

1. Поточний контроль – усне опитування та виконання письмових завдань (тестів), виступи, презентації на практичних заняттях. Оцінювання здійснюється за національною чотирибальною шкалою – “2”; “3”; “4”; “5”.

Фіксація поточного контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі автоматично обчислюється підсумкова оцінка та здійснюється підрахунок пропущених занять. Усереднена оцінка переводиться в 100-бальну шкалу згідно нижченаведеної таблиці.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов’язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів) без права перездачі.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять. До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали 35 балів і більше. Усі студенти, що отримали 34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗА ЄКТС

ШКАЛА В БАЛАХ	ОЦІНКА ЗАШКАЛОЮ ECTS	НАЦІОНАЛЬНА ШКАЛА	КРТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
90 –100	A	5 «відмінно»	Відвідування не менше ніж 90 % від кількості занять, бездоганне та вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, оперування необхідним фактологічним і термінологічним багажем, вміння застосувати їх для вирішення практичних

			завдань. Досконале володіння практичними навичками та відмінне виконання практичних завдань по темах, передбачених програмою навчальної дисципліни «Елементарна теорія музики».
83 – 89	В	4 «дуже добре»	Відвідування не менше ніж 80-85 % від кількості занять, вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, володіння необхідним термінологічним багажем. Студент іноді може допуститися дві-три суттєві помилки.
76 – 82	С	4 добре	
64 – 75	Д	3 «задовільно»	Відвідування не менше ніж 70-75 % від кількості занять, виконання усіх практичних завдань відповідної складності, при яких допущено до п'яти суттєвих помилок. Студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, плутає термінологію, не вміє застосувати її на практиці. Студент слабо орієнтується в теоретичному матеріалі, його знання достатньо фрагментарні, являють собою набір окремих фактів, не пов'язані в
60 – 67	Е	3 «достатньо»	

			цілісну систему.
35 – 59	FX	2 «незадовільно»	Відвідування менше ніж 50 % від кількості занять, невиконання практичних завдань або їх виконання на низькому технічному, рівні, що не відповідає вимогам. Студент не здатний логічно вибудувати причинно-наслідковий ряд у вирішенні поставленої проблеми; не володіє спеціальною термінологією; не може застосувати своїх знань на практиці. Оглядовий рівень опанування матеріалу.
0–34	F	2 «неприйнятно»	Відвідування менше ніж 30 % від кількості занять, невиконання всіх контрольних робіт з елементарної теорії музики або їх виконання на дуже низькому фаховому, рівні, що навіть приблизно не відповідає вимогам. Студент не орієнтується ані в теоретичному матеріалі, ані в необхідній термінології.

2. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться для встановлення рівня досягнення здобувачами освіти програмних результатів навчання з навчальної дисципліни (освітнього компонента), після завершення вивчення дисципліни.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі диференційованого заліку у вигляді залікових контрольних робіт або комп'ютерного тестування. Тестування відбувається в комп'ютерних лабораторіях навчального закладу (або в особливих випадках – дистанційно) з використанням програми Moodle і передбачає проходження тесту з 30 різного рівня складності впродовж 20 хвилин.

За результатами підсумкового контролю студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не склали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях, оцінюється в балах (національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Студенти можуть підвищувати свій рейтинг під час екзаменаційній сесії через одноразову повторну перездачу, попередньо подавши заяву адміністрації факультету не пізніше одного робочого дня після сесії.

Одержаний при підвищенні рейтингу результат буде остаточним при виставленні підсумкового контролю.

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку.

3. Оцінювання самостійної роботи проводиться як під час поточного, так і під час підсумкового контролю знань.

Оцінювання самостійної роботи, яка передбачена в тематичному плані дисципліни разом з аудиторною роботою, здійснюється під час проведення практичних занять, навчальної практики. Поточний контроль передбачає усну відповідь, написання доповіді та виступ, есе, вирішення тестових завдань, ситуаційних задач, виконання індивідуальних завдань, відпрацювання практичних навичок тощо.

Виставлення балів за самостійну роботу під час поточного контролю обов'язково супроводжується оцінювальними судженнями. Бали додаються до балів, які отримав студент під час поточного контролю, але не більше, ніж кількість балів з оцінювання окремої теми заняття.

Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, контролюється під час підсумкового контролю.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕЛЕМЕНТАРНА ТЕОРІЯ МУЗИКИ»

1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Музичний звук

1. Властивості музичних звуків.
2. Музична система. Звукоряд.
3. Основні ступені звукоряду та їх назви.
4. Запис звуків за літерною системою.
5. Октави, назви октав та їх позначення октав.

Тема 2. Музичний стрій

1. Стрій. Темперований стрій. Тон, півтон. Камертон.
2. Альтерація. Знаки альтерації.
3. Діатонічні та хроматичні тони і півтони.
4. Енгармонізм звуків.
5. Основні та похідні ступені звукоряду.
6. Поняття діапазону, регістру.

Тема 3. Нотне письмо

1. Нотний стан. Ноти. Тривалість нот та їх позначення.
2. Паузи. Позначення пауз.
3. Знаки збільшення нотних тривалостей.
4. Ключ та його призначення. Загальні відомості про систему ключів.
5. Скрипковий та басовий ключі.

Тема 4. Ритм. Метр. Розмір

1. Визначення ритму.
2. Основний і довільний поділ тривалостей.
3. Акцент. Метр. Розмір. Такт. Тактова риска. Затакт.
4. Прості, складні, мішані розміри.
5. Особливі види ритмічного поділу.
6. Основні правила групування в простих розмірах.
7. Пунктирний ритм. Синкопа. Види синкоп.
8. Метроритмічні формули народних танців, бальних танців.

Тема 5. Інтервал

1. Інтервал. Кількісна і якісна величина інтервалів.
2. Прості і складні інтервали.
3. Мелодичні і гармонічні інтервали.
4. Діатонічні і хроматичні інтервали.
5. Обернення інтервалів.
6. Збільшені і зменшені інтервали.
7. Консонуючі й дисонуючі інтервали.
8. Енгармонізм інтервалів.

Тема 6. Лад. Тональність

1. Поняття ладу в музиці.
2. Стійкі ступені ладу. Тоніка.
3. Нестійкі ступені ладу та їх розв'язання.
4. Мажорний та мінорний лад. Головні та побічні ступені ладу.
5. Види мажору і мінору.
6. Поняття тональності.
7. Паралельні тональності.
8. Квінтове коло мажорних та мінорних тональностей.

Тема 7. Інтервали в тональностях мажору і мінору. Інтервали на ступенях натуральних і гармонічних ладів. Розв'язання нестійких інтервалів та дисонансів.

1. Інтервали на ступенях натурального мажору і мінору. Діатонічні тритони (зб. 4, зм. 5).
2. Інтервали гармонічного і мелодичного мажору і мінору. Характерні інтервали (зб. 2, зм.7, зб.5, зм. 4).
3. Стійкі інтервали. Нестійкі інтервали.
4. Розв'язання нестійких інтервалів. Розв'язання дисонансів.

Тема 8. Акорд. Тризвуки

1. Акорд. Тризвуки.
2. Види тризвуків. Побудова тризвуків від заданого звуку
3. Обернення тризвуків. Інтервальна будова обернень.

Тема 9. Тризвуки в мажорі та мінорі

1. Головні тризвуки.
2. Побічні тризвуки.

Тема 10. Септакорди

1. Септакорд. Класифікація септакордів.
2. Обернення септакордів.

Тема 11. Домінантовий септакорд (Д 7)

1. Домінантовий септакорд (Д 7) та його обернення. .
2. Розв'язання Д7 та його обернень в тоніку.

Тема 12. Септакорди VII і II ступеня

1. Увідні септакорди (VII 7). Септакорд II ступеня (II 7).
2. Розв'язання VII 7 в тоніку.
3. Внутрішньо функціональний перехід увідних септакордів (VII 7) та септакорду II ступеня (II 7) через Д 7 та його обернення з розв'язанням в тоніку.

Тема 13. Лади народної музики

1. Лади народної музики. Особливі види семиступеневих ладів.
2. Пентатоніка.
3. Змінні лади (паралельно-перемінний лад та мажоро-мінор).

Тема 14. Типи тональних співвідношень

1. Спорідненість тональностей. Модуляція, відхилення, співставлення.
2. Модуляція діатонічної спорідненості (модуляція 1-ої ступені спорідненості).
3. Визначення тональностей діатонічної спорідненості для мажору і для мінору.
4. Хроматизм. Хроматична гама. Ладова альтерація.

Тема 14. Транспозиція

1. Поняття транспозиція та умови її використання.

2. Види транспозиції.
3. Транспозиція на заданий інтервал.
4. Секвенції.

Тема 15. Музичний синтаксис

1. Мелодія. Вокальна та інструментальна мелодія.
2. Структура мелодії.
3. Побудова мелодії: період, речення, цезура, каденції, фрази, мотив.

Тема 16. Поняття про основні засоби виразності в музиці

1. Принципи та логіка розвитку мелодичної теми.
2. Кульмінація.
3. Темп. Позначення темпів.
4. Динаміка. *p*
5. означення динаміки.
6. Агогіка.

Тема 17. Фактура. Музична форма

1. Фактура. Різновиди фактур.
2. Музична форма. Класифікація музичних форм.
3. Період. Види періоду.
4. Проста двочастинна та тричастинна форми.
5. Складна тричастинна форма і форма рондо як найбільш розповсюджені в танцювальних жанрах.
6. Форма сонатного *allegro*.

Тема 18. Стил. Жанр в музиці

1. Поняття стилю в музиці.
2. Різновиди музичних стилів.
3. Поняття про музичний жанр.
4. Класифікація жанрів вокальної та інструментальної музики.

Тема 19. Мелізми. Знаки деяких прийомів виконавства.

1. Поняття мелізми.
2. Загальні характеристики різних видів мелізмів: форшлаг, мордент, групето, трель тощо.
3. Знаки деяких прийомів виконавства.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
(денна форма навчання)

№ теми	Назва теми	Кількість годин стаціонару			
		В С Ь О Г О	А У Д И Т О Р Н і	П Р А К Т И Ч Н і	С А М О С Т І Й Н і
1	Музичний звук	6	2	2	4
2	Музичний стрій	6	2	2	4
3	Нотне письмо	7	2	2	5
4	Ритм. Метр. Розмір	10	4	4	6
5	Інтервали	8	3	3	5
6	Лад. Тональність	11	4	4	7
7	Інтервали в мажорі і мінорі. Характерні інтервали. Розв'язання нестійких інтервалів та дисонансів.	8	2	2	6
8	Акорд. Тризвуки. Обернення тризвуків.	10	4	4	6
9	Тризвуки в мажорі та мінорі. Головні і побічні тризвуки.	6	2	2	4
10	Септакорди	8	2	2	6
11	Домінантовий септакорд (Д 7)	10	4	4	6
12	Септакорди VII і II ступеня (VII 7, II 7))	9	4	4	5
13	Лади народної музики	6	2	2	4
14	Типи тональних співвідношень Хроматична гама	9	4	4	5

15	Транспозиція	8	4	4	4
16	Музичний синтаксис	6	2	2	4
17	Поняття про основні засоби виразності в музиці	6	2	2	4
18	Фактура. Музична форма	7	3	3	4
19	Стиль. Жанр в музиці	5	2	2	3
20	Мелізми. Знаки деяких прийомів виконавства.	4	2	2	2
	<i>Кількість годи на вивчення дисципліни</i>	150	56	56	94
	<i>Підсумковий контроль</i>	30			
	<i>Всього годин</i>	180			

3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	№ заняття	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин	
			Стац.	З/в
1	Практичне1	<i>Звук. Властивості музичного звуку.</i>	2	0.5
2	Практичне 2	<i>Музичний стрій. Темперований стрій.</i>	2	0.5
3	Практичне 3	<i>Нотне письмо. Тривалість нот та пауз. Ключі.</i>	2	0.5
4	Практичне 4	<i>Ритм. Метр. Розмір. Групування. Синкопи.</i>	4	0.5
5	Практичне 5	<i>Інтервали. Прості і складні. Обернення інтервалів.</i>	3	0.5
6	Практичне 6	<i>Лад. Тональність. Види мажору і мінору. Квінтове коло тональностей.</i>	4	1
7	Практичне 7	<i>Інтервали в тональностях мажору і мінору.</i>	2	0.5
8	Практичне	<i>Тризвуки. Види тризвуків. Обернення</i>	4	1

	8	<i>тризвуків.</i>		
9	Практичне 9	<i>Головні і Побічні тризвуки.</i>	2	0.5
10	Практичне 10	<i>Септакорд. Класифікація септакордів. Обернення септакордів.</i>	2	0.5
11	Практичне 11	<i>Домінантовий септакорд (Д 7) та його обернення. Розв'язання.</i>	4	1
12	Практичне 12	<i>Увідні септакорди (VII 7). Септакорд II ступеня (II 7).</i>	4	1
13	Практичне 13	<i>Лади народної музики. Особливі види семиступеневих ладів. Пентатоніка.</i>	2	0.5
14	Практичне 14	<i>Типи тональних співвідношень Модуляція I-ого ступеня і спорідненості. Хроматична гама</i>	4	1
15	Практичне 15	<i>Транспозиція. Види транспозиції.</i>	4	0.5
16	Практичне 16	<i>Музичний синтаксис. Побудова мелодії.</i>	2	0.5
17	Практичне 17	<i>Поняття про основні засоби виразності в музиці. Темп. Динаміка.</i>	2	0.5
18	Практичне 18	<i>Фактура. Музична форма. Класифікація музичних форм.</i>	3	0.5
19	Практичне 19	<i>Стиль. Жанр в музиці. Класифікація жанрів</i>	2	0.5
20	Практичне 20	<i>Мелізми. Знаки деяких прийомів виконавства.</i>	2	
Всього годин практичних занять			56	12

4. САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Завдання для самостійної роботи по темах навчального курсу	Кількість години		Рекомендовані джерела інформації
		Стац	Заочн	
Тема 1. Музичний звук.	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Вміти дати характеристику особливостей шумових і музичних звуків. Знати визначення музичної системи, звукоряду, основних ступенів звукоряду та їх назви. Запис звуків за літерною системою.	4	3	1, 2, 5, 6, 12.
Тема 2. Музичний струй.	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Дати характеристику темперованому строю, поняття тону і півтону. Пояснити поняття альтерації і знати знаки альтерації та енгармонізму звуків. Поняття діапазону, регістру.	4	5	1, 2, 5, 6, 11, 12
Тема 3. Нотне письмо.	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Пояснити появу нотного стану, нот, пауз та їх тривалостей і позначень. Знати знаки збільшення нотних тривалостей, систему ключів.	5	6	1, 2, 5, 6, 11, 12
Тема 4. Ритм. Метр. Розмір	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Пояснити поняття і значення ритму в музиці. Знати про основний і довільний поділ тривалостей. Визначити поняття метру, розміру, такту, затакту. Знати про прості та складні розміри, про особливі види ритмічного поділу.	6	7	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13
Тема 5 Інтервали	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Пояснити поняття інтервалу	5	7	1, 2, 5, 6, 8, 11, 13.

	та визначати кількісну і якісну величину інтервалів. Мелодичні і гармонічні інтервали. Діатонічні інтервали. Вміти зробити обернення інтервалів. Знати характеристику консонуючих й дисонуючих інтервалів			
Тема 6. Лад. Тональність	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Вміти пояснити поняття ладу, тоніки, визначати стійкі і нестійкі звуки ладу та їх розв'язання. Мажорний та мінорний лад. Види мажору і мінору. Головні та побічні ступені ладу. Вміти визначати паралельні тональності. Знати квінтове коло мажорних і мінорних тональностей та визначати кількість ключових знаків. Поняття одноіменних та енгармонічно рівних тональностей.	7	8	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13
Тема 7. Інтервали в тональності мажору і мінору.	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Вміти визначати інтервали на ступенях натурального мажору і мінору, діатонічні тритони (зб. 4, зм. 5). Знати особливі інтервали гармонічного і мелодичного мажору і мінору – характерні інтервали (зб. 2, зм.7, зб.5, зм. 4). Поняття стійких і нестійких інтервалів та особливості розв'язання нестійких інтервалів та дисонансів.	6	7	1, 2, 5, 6, 8, 11,13.

<p>Тема 8. <i>Акорд.</i> <i>Тризвуки.</i></p>	<p>Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Знати визначення поняття акорду. Особливості тризвуків та їх видів. Знати про обернення тризвуків та їх позначення.. Тризвуки в мажорі та мінорі.</p>	6	7	1, 2, 5, 6, 8, 11,13.
<p>Тема 9. Тризвуки в мажорі і мінорі</p>	<p>Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Вміти визначити головні та побічні тризвуки.</p>	4	6	1, 2, 5, 6, 8, 11,13.
<p>Тема 10. Септакорд. Види септакордів</p>	<p>Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Знати поняття септакорду та їх класифікацію. Вміти визначити септакорди на ступенях мажору і мінору. Знати обернення септакордів та їх запис і позначення.</p>	6	6	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13
<p>Тема 11. Домінант-септакорд (Д7)</p>	<p>Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Знати особливості інтервальної будови домінантового септакорду (Д 7) та його обернення. Знати правила і вміти розв'язувати Д7 як нестійкий акорд та його обернення в тоніку. Будувати Д7 та його обернення від звуку, визначати тональність та розв'язувати в тоніку.</p>	6	7	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13
<p>Тема 12. Увідні септакорди (VII7). Септакорд II ступеня (II 7)</p>	<p>Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Увідні септакорди та їх види – малий зменшений та двічі зменшений, інтервальна будова. Знати про особливості розв'язання VII 7 в тоніку. Септакорд II ступеня (II 7). Внутрішньо функціональне</p>	5	6	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13

	розв'язання увідних септакордів (VII 7) та II 7 у тоніку через акорди Д 7.			
Тема 13. <i>Лади народної музики.</i>	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Лади народної музики. Знати про особливі види семиступеневих народних ладів мажорного і мінорного нахилу. Пентатоніка.	4	6	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13
Тема 14. <i>Транспозиція Секвенції.</i>	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Транспозиція. Види транспозиції. Вміти здійснити транспозицію даної мелодії першим способом на заданий інтервал. Поняття секвенції. Типи секвенцій.	5	7	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13
Тема 15. Типи тональних співвідношень.	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Спорідненість тональностей. Знати загальні відомості про типи тональних співвідношень спорідненості тональностей – модуляція, відхилення, співставлення. Модуляція діатонічної спорідненості Вміти визначити тональності діатонічної спорідненості або I ступеня спорідненості для мажору і мінору. Знати правила правопису хроматичної гами.	4	6	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13, 17
Тема 16. <i>Музичний синтаксис.</i>	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Особливості основного засобу художньої виразності – мелодії. Вокальна та інструментальна мелодія. Структура мелодії. Знати закономірності побудова мелодії та її категорії: цезура, період, речення,	4	6	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13

	каденція, фраза, мотив.			
Тема 17. <i>Поняття про основні засоби виразності в музиці.</i>	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Знати про принципи та логіка розвитку мелодичної теми. Вміти пояснити поняття кульмінації, каденції тощо. Визначення категорії <i>темпу</i> та його значення в музиці.. Позначення темпів. Динаміка. Позначення динаміки. Агогіка.	4	6	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13, 19
Тема 18. <i>Фактура. Музична форма.</i>	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Визначення поняття фактури та її різновидів. Пояснити поняття музичної форми та визначити особливості найбільш популярних форм в музичній практиці	4	6	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13
Тема 19. <i>Стиль. Жанр.</i>	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Особливості поняття музичного стилю. Різновиди музичних стилів. Поняття про музичний жанр. Класифікація жанрів вокальної та інструментальної музики.	3	6	
Тема 20. <i>Мелізми. Знаки деяких прийомів виконавства</i>	Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Визначення поняття мелізми. Знати загальні характеристики різних видів мелізмів: форшлаг, мордент, групето, трель тощо. Знаки деяких прийомів виконавства.	2	2	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13,19
Загальна кількість годин самостійної роботи		94	120	

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

навчальної дисципліни «ЕЛЕМЕНТАРНА ТЕОРІЯ МУЗИКИ» для підготовки до підсумкового контролю

1. Властивості музичних звуків.
2. Запис звуків за літерною системою.
3. Октави. Запис звуків за літерною системою відповідної октави.
4. Діатонічні та хроматичні півтони та цілі тони.
5. Знаки збільшення нотних тривалостей.
6. Основний і довільний поділ тривалостей.
7. Особливі види ритмічного поділу.
8. Основні правила групування в простих розмірах.
9. Інтервал. Прості інтервали. Кількісна і якісна величина інтервалів.
10. Складені інтервали.
11. Консонуючі й дисонуючі інтервали.
12. Мажорний та мінорний лад. Види мажору і мінору.
13. Головні та побічні ступені ладу.
14. Паралельні тональності.
15. Квінтове коло мажорних та мінорних тональностей.
16. Одноіменні, енгармонічно рівні тональності.
17. Інтервали на ступенях натурального мажору і мінору. Діатонічні тритони (зб. 4, зм. 5).
18. Інтервали гармонічного і мелодичного мажору і мінору. Характерні інтервали (зб. 2, зм. 7, зб. 5, зм. 4).
19. Стійкі інтервали. Нестійкі інтервали. Розв'язання нестійких інтервалів. Розв'язання дисонансів.
20. Види тризвуків. Обернення тризвуків. Головні та побічні тризвуки.
21. Септакорди. Види септакордів. Обернення септакордів.
22. Септакорди на ступенях мажору і мінору
23. Домінантовий септакорд (Д 7) та його обернення. Розв'язання Д7 та його обернень в тоніку.
24. Увідні септакорди та їх види. Розв'язання VII 7 в тоніку.
25. Септакорд II ступеня (II 7). Функціональне розв'язання увідних септакордів (VII 7) та II 7 у тоніку через акорди Д 7.
26. Транспозиція. Види транспозиції. Транспозиція на заданий інтервал.
27. Типи спорідненості тональностей. Відхилення, модуляція і співставлення.
28. Модуляція діатонічної спорідненості. Визначення тональностей діатонічної спорідненості для мажору і мінору.

29. Структура мелодії. Побудова мелодії.
30. Темп. Позначення темпів.
31. Динаміка. Позначення динаміки.
32. Фактура. Різновиди фактур.
33. Музична форма. Класифікація музичних форм.
34. Особливості будови найбільш вживаних форм: періоду, тричастинної форми, форми рондо, сонатної форми.
35. Поняття стилю в музиці. Основні різновиди музичних стилів.
36. Класифікація жанрів вокальної та інструментальної музики.
37. Види мелізмів та їх розшифровка.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІ

Основна література:

1. Амосова Н. В. Козак І. І. Музична грамота : Навчально-методичний посібник із сольфеджіо та теорії музики для учнів 1-7 класів дитячих музичних шкіл. Рівне, 2015. 96 с.
2. Андрєєва О. Основи музичної грамоти . Вид. 5, випр. і доп. Київ : Музична Україна, 1993. 136 с.
3. Виноградов Г. Елементарна теорія музики і сольфеджіо. Київ : Музична Україна, 1969. Ч.1. 362 с.
4. Виноградов Г. Елементарна теорія музики і сольфеджіо. Київ : Музична Україна, 1972. Ч. 2. 362 с.
5. Ганзіна Т. І. Правила з елементарної теорії музики : Посібник для учнів ДМШ та ДШМ. Київ, 2016. 76 с.: іл.
6. Калашник М.П. Уроки елементарної теорії музики : навч. посібник для муз. навч. закл. усіх рівнів акредитації. Харків : Видавничий будинок «Фактор», 2014. 352 с.
7. Козак І. І., Амосова Н. В. Музична грамота: навч.-метод. посібник із сольфеджіо та теорії музики. Рівне : Фірма «Каліграф», 2018. 96 с.: ноти.
8. Михайловська Р. С. Послідовність інтервалів та акордів: метод. рек. для викладачів та учнів. Київ, 2013. 36 с. Ноти, іл.
9. Музична грамота: навч-метод. посібник із сольфеджіо та теорії музики. Уклад. І. І. Козак, Н. В. Амосова. Рівне : «Каліграф», 2018. 96 с.
10. Побережна Г. І. Загальна теорія музики. Київ : Вища школа. 2004.
11. Смаглій Г.А. Основи теорії музики: підручник для навч. закл. освіти, культури і мистецтв. 3-е вид., доп. і перероб. Харків : Факт, 2015. 384 с.
12. Способін І. В. Елементарна теорія музики. Київ, 1959. 200 с.

13. Павлюченко С. Елементарна теорія музики: Посібник для музичних шкіл та училищ. Київ : Музична Україна, 1997. 362 с.
14. Побережна Г. І. Щериця Т. В. Загальна теорія музики: Підручник Київ : Вища школа, 2004. 303 с.

Додаткова література:

15. Андреева О. Основи музичної грамоти. Київ : Музична Україна, 1993. 136 с.
16. Дрімцов С. Музична теорія. Практичний курс для учнів музичних шкіл. Київ, 1925.
17. Котляревський І. Діатоніка і хроматика як категорії музичного мислення. Київ : Музична Україна. 1971. 159 с.
18. Локарева Ю. В. Теорія музики: питання методики (за вимогами кредитно-модульної системи) для студентів музично-педагогічних та мистецьких факультетів педагогічних університетів. Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. Кіровоград, 2016.
19. Сокол О. Теорія музичної артикуляції. Київ, 1995.
20. Юцевич Ю. Словник-довідник музичних термінів. Вид 2-ге, переробл. і допов. Тернопіль : Навч кн.-Богдан, 2009. 352 с.